

ಬುದ್ಧ ತೋರಿಸಿದ ಬೆಳಕಿನ ಹಾದಿ

ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮೆ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನ ನೆನಪನ್ನು ಹೊತ್ತುತರುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧನ ಜನನ, ಬೋಧಿ ಲಾಭ ಹಾಗೂ ಪರಿನಿರ್ವಾಣ- ಈ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದುದು ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದ ಬುದ್ಧನ ಜೀವಿತ ಕಥೆ ಸ್ಫೂಲವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಿತ. ರಾಜಕುಮಾರ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ತನ್ನ ಇಷ್ಟತೊಂಬತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಸಕಲ ಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಭೋಗ ವೈಭವಗಳಿಗೆ ವಿಮುಖನಾಗಿ 'ಜಗವೆಲ್ಲ ಮಲಗಿರಲು, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಎದ್ದು' ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರನೆಡೆ. ಇಡಿಯ ಮನುಕುಲ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮೋಹಗಳ ನಿಧ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನೊಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿನ ಹಿಂದಿರುವ 'ನಿಜ'ವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗೃಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ದುಃಖದ ಮೂಲ ಯಾವುದು ಹಾಗೂ ಅದರ ನಿವಾರಣೆ ಹೇಗೆ- ಎಂಬುದೇ ಆತನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಂತೆ. ಅರಮನೆಯ ನಿಶ್ಚಿಂತ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನ, ಮೋಹದ ಮಡದಿ, ಆಗಷ್ಟೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮುದ್ದಿನ ಮಗ ರಾಹುಲ- ಇವು ಯಾವುದೂ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ 'ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧವ ದಾಟಿ, ಮದ-ಮತ್ತರವ ತುಳಿದು, ಮೋಹ-ಲೋಭವ ದಾಟಿ' ಆತ ಬಿಡುಗಡೆಯುತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೂ ಅದೊಂದು 'ಮಹಾರಾತ್ರಿ!'

ಹೀಗೆ ಅನಿಶೇತನಾದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳಚಿ ಹಾಕಿ, ದುಃಖದ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಅದರ ನಿವಾರಣೆಯ ದಾರಿ- ಇವುಗಳ ಶೋಧನೆಗೆ ಪಣತೊಟ್ಟ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಯೋಗ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸುಗಳ ಕಠಿಣ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಸೋಲನ್ನನುಭವಿಸಿದ. ಹೀಗಾಗಿ ಆತ ಧ್ಯಾನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ. ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ನೇರಂಜರಾ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು, ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಲೋಕ ಜೀವನವನ್ನು

ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಡುಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಆಳವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಆತನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿತು; ಸಂಬೋಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಬುದ್ಧನಾದ.

ಧ್ಯಾನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬುದ್ಧನಿಗಾದ ದರ್ಶನವನ್ನು- ದುಃಖ, ದುಃಖ ಸಮುದಾಯ, ದುಃಖ ನಿರೋಧ, ದುಃಖ ನಿರೋಧ ಗಾಮಿನೀ ಪ್ರತಿಪದಾ- ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು 'ಆರ್ಯ ಸತ್ಯ'ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜನನ, ವ್ಯಾಧಿ, ಮುಪ್ಪು, ಮರಣ, ಅಪ್ರಿಯ ಸಂಗತಿ, ನಿರಾಶೆ- ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯ ಒಂದು ಹಂತವನ್ನು ತಲಪುತ್ತಾನೆ; ಭೋಗಾಸಕ್ತಿ, ಜೀವನ ವ್ಯಾಮೋಹ, ಲಾಲಸೆ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ದುಃಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಮೂಹವೇ 'ದುಃಖ ಸಮುದಾಯ.' ಇಂಥ ಭವ ತ್ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುವುದೇ 'ದುಃಖ ನಿರೋಧ.' ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಅಷ್ಟಾಂಗಿ ಮಾರ್ಗಗಳಾದ ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿ, ಸಮ್ಯಕ್ ಸಂಕಲ್ಪ ಮುಂತಾದವುಗಳೇ 'ದುಃಖ ನಿರೋಧ ಗಾಮಿನೀ ಪ್ರತಿಪದಾ' ಎಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆರ್ಯ ಸತ್ಯ. ಈ ಅಷ್ಟಾಂಗಿ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಲಿಗೆ ಉಪಶಮ, ನಿರ್ವೇದ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಾಣ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಬುದ್ಧನ ಮತ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿವಾರಣೆ. ಆತನದು 'ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗ' ಅರ್ಥಾತ್ ಅತಿ ವಿರಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯನು ರಕ್ತಿ- ಈ ಎರಡು ಅತೀಕಗಳನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಬದುಕುವ ಮಾರ್ಗ. ಬುದ್ಧ ಬದುಕನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಹುಜನ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಬುದ್ಧ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಬುದ್ಧನ ಉಪದೇಶದ ಕೆನೆಯಂತಿರುವ ಧಮ್ಮಪದದ ಒಂದು ಸೂಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು- 'ಏಳು: ಮೈಮರೆಯಬೇಡ. ಋಜುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸು. ಋಜುತ್ವವು ಮಂದಿ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ' ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧ ತೋರಿಸಿದ ಬೆಳಕಿನ ಹಾದಿ!

■ ವೈನತೇಯ

<p>★ ಪ್ರೀತಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಮಾರ್ಗ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವ. -ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ</p>	<h3>ಮಾತೇ ಮತ್ತು</h3>	<p>★ ಹಾಡಿ ನಾಲಗೆ ದಣಿಯದು. -ಬಸವಣ್ಣ</p>
<p>★ ಅನೇಕರೊಂದಿಗೆ ವಿರೋಧ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಜನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕೆರಳಿ ಏಳುವ ಸರ್ಪವನ್ನೂ- ಒಟ್ಟಾದ ಇರುವೆಗಳು ತಿಂದುಹಾಕುತ್ತವೆ. -ಪಂಚತಂತ್ರ</p>	<p>★ ಮೂರ್ಖನನ್ನು ನಂಬಬಹುದು, ತನಗೆ ತಾನೇ ಮೋಸ ಹೋಗುವವನನ್ನು ನಂಬಬಾರದು. -ಬೈಬಲ್</p>	<p>★ 'ನಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ' ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಅದು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. -ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ</p>
<p>★ ಭಯವೋ ಸಂತೋಷವೋ ಉಂಟಾದಾಗ ದುಡುಕಬಾರದು ಮತ್ತು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವರು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. -ಹಿತೋಪದೇಶ</p>	<p>★ 'ಆಸೆ'ಯನ್ನು ತೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಸುಖದ ಹದಿನಾರನೆ ಒಂದು ಅಂಶವೂ ಸಹ- ಕಾಮದ ಉತ್ಕಟಸುಖ ಮತ್ತು ಮಹತ್ತರವಾದ ಸ್ವರ್ಗಸುಖದಿಂದ ಲಭಿಸಲಾರವು. -ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ</p>	<p>★ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಧಾನಕರ ಬದುಕು ಸಾಧ್ಯ. -ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್</p>
<p>★ ತರ್ಕವೇ ಕಾನೂನಿನ ಜೀವಾಳ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನು ಸ್ವತಃ ತರ್ಕಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. -ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಕೋಕ್</p>	<p>★ ಸ್ವಯಂ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬರೀ ಪಂಡಿತನು ಮಾತ್ರ ಆಗಿರುವವನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸೌಟಿಗೆ ಅಡುಗೆಯ ರುಚಿ ತಿಳಿಯದಿರುವಂತೆ. -ಮಹಾಭಾರತ</p>	<p>★ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಸರಳವಾಗಿರು, ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಹೂ ಎತ್ತಿದಂತೆ ಸರಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. -ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ</p>
	<p>★ ಜೀವನವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತ ಉದ್ದೇಶದ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. -ಜಾರ್ಜ್ ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಶಾ</p>	<p>★ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದವನು ಬಡವರಲ್ಲಿ ಬಡವ. ಯಾವುದೇ ಗಾಯ ಧೈರ್ಯ ಇಲ್ಲದೇ ವಾಸಿಯಾಗಿದೆಯೇ? -ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್</p>